

RANTALOMA OY - VIITASAAARELTA VALTAKUNNALLISEKSI TOIMIJAKSI

Juhani Kivelä

Rantaloma Oy perustettiin Viitasaarella kesäkuussa 1965. Perustamispäivänä yhtiön Valkaman lomakylän ensimmäiset 5 loma-asuntoa olivat valmiina. Niiden rakentaminen oli käynnistetty aloitteentekijöiden riskillä ja vekselillä. Ne oli tarkoitettu markkinointi- ja rakennustekniseksi kokeiluksi.

Heti heinäkuussa 1965 saatiin silloinen pääministeri Johannes Virolainen Kaarina-vaimonsa kanssa houkutelluksi yhdeksi yöksi kokeilemaan uusia loma-asuntoja. Yö sattui olemaan kylmä ja mökin lämmitys reistaili. Rouva Virolaisen ilme aamulla oli kopea ja pääministerin ajatukset kyseleviä. – Onkohan tämä järkevää puuhailua?

Epäonnistumisesta ei lannistuttu. Valkaman 10 loma-asuntoa ja yhteistilat käsittävä kokeiluyksikkö saatiin valmiiksi syksyllä 1965; ja vuoden alussa 1966 yhtiö ryhtyi rakentamaan Ruuponsaaren lomahotellia ja lomakylää, joka käsitti 212 vuodesijaa. Sen rakentaminen oli ponnistus, joka toteutettiin ennätysvauhdilla, kuudessa kuukaudessa.

Ruuponsaarta oli alettu markkinoida Valkaman loma-asuntojen esittelyillä jo syksyllä 1965 ja se oli luvattu valmiiksi kesäksi 1966. Lupa oli pidettävä. Kun Ruuponsaaren ensimmäinen asiakas, saksalainen perhe 27.6.1966 saapui, huiski ympärillä vielä satapäinen viitasaarelainen talkoojoukko puhdistamassa ympäristöä rakennusjätteistä.

Tuskin tuo saksalainen perhe ja talkoolaiset tuolloin saattoivat kuvitella, että syrjäisestä saaresta alkoi tie maailman hotelliketjutilastoihin. Vuonna 1984 Rantaloma/Rantasipi Oy oli 200 maailman suurimman hotelliketjun listalla sijaluvulla 166. Se ei ollut kuitenkaan yhtiön tavoite. Niin vain kahdessa vuosikymmenessä kävi. Yhtiön kehitystä – sen perustamista, investointitahtia, huippuhetkiä ja horjumista vararikon partaalla, sen vahvaa Rantasipi-brändiä – on vaikea nykynäkökulmasta ymmärtää. Sen kuvaamiseen tarvittaisiin monta tarinaa. Tässä on mahdollista sivuta vain joitain yhtiön ke-

Juhani Kivelä

*Metsänhoitaja, hallintotieteiden tohtori
Alivaltiosihteeri (VM) 1989-99
EVA, johtaja, varatoimitusjohtaja 1980-89
Rantaloma/Rantasipi Oy toimitusjohtaja
1965-80*

hitystapahtumia.

Rantaloma ei syntynyt ajatuksellisesti tyhjästä, vaikka sen perustajat olivat käytännössä tyhjätaskuja. Yhtiön taustalla on kolme kehityspolkua: Viitasaaren matkailuhistoria, Keski-Suomen Maakuntaliiton matkailuherätystyö sekä valtakunnallinen havahtuminen matkailuelinkeinon mahdollisuuksiin.

Viitasaarelainen kehityspolku juontaa alkunsa vuonna 1912 ilmestyneestä Viitasaaren ja sen lähipitäjien nelikielisestä matkaoppaasta. Viitasaaren Huopanan- ja Kymönkoskilla vierailleista englantilaisista lohenkalastajista innostuneet viitasaarelaiset kirjoittivat tuolloin: ”Uusi aika ja uudet kulkuvälineet ovat tuoneet mukanaan uusia tarpeita ja mukavuuksia. Yleinen hyvinvointi näyttää olevan nousemaan päin. Edistys kulkee tasaisesti eteenpäin, niin kulkuneuvojen kuin muunkin puolesta. Ei liene monen vuosikymmenen takana sekään aika, jolloin saarekkaita selkiämme ja metsäisiä kukkuloitamme saapuvat matkailijat katsomaan ilmojen teitä”. Rantaloman idea sai sytykettä noista sanoista. Kului kuitenkin 52 vuotta ennen kuin sanat alkoivat Viitasaarella muuttua lihaksi.

Toinen liikkeellepaneva voima oli Keski-Suomen Maakuntaliiton matkailuherätystyö, jota liitto oli harjoittanut aktiivisesti 1950-luvulta lähtien. Työ vauhdittui 1960-luvun alussa, kun Heikki Juuselta tuli Maakuntaliiton toiminnanjohtaja. Hän pyrki osoittamaan mahdollisuuksia, joita matkailu Keski-Suomelle tarjosi.

Kolmas Rantaloman syntyyn ratkaisevasti vaikuttanut tekijä oli Matkailun kehittämiskomitean mietinnön ilmestyminen vuonna 1964. Sitä luettiin sekä Viitasaarella että Jyväskylässä tarkkaan. Kesäkuun neljäntenä 1964 maakuntaliiton Heikki Juusela, Keski-Suomen seutukaavajohtaja Heikki Toikka ja tämän kirjoittaja kokoontuivat Jyväskylän klubin Marski-kabinettiin mukanaan tuo mietintö. Silloin syntyi yhteispäätös, että maakunnassa oli ryhdyttävä puheista tekoihin.

Maakunnan loma-asunto-organisaatioita hahmoteltiin tuona kesäkuun iltana jo varsin pitkälle. Perusajatus oli lomamatkailun kehittäminen ja aktiivisen loman viettomahdollisuuksien tarjoaminen ensisijaisesti Keski-Euroopan matkailijamarkkinoille. Se edellytti riittävän suurta tarjontaa. Ensi kaavailuissamme oli 2.000 loma-asunnon rakentaminen. Heikki Juusela nosti tavoitteen illan edetessä kuitenkin 10.000 loma-asuntoon. Hänen peruste-

lunsa oli yksinkertaisesti julkisuus. Hanke vaatisi toteutuakseen julkista tukea ja siksi sen oli Heikin mielestä oltava niin suuri, että se herättää julkista kotimaista ja kansainvälistä kiinnostusta. Siitä se alkoi.

Sattuma puuttui välittömästi peliin. Vain pari viikkoa kokouksemme jälkeen tuli tietoomme, että kehittämiskomitean puheenjohtajan, Yhtyneitten Ravintoloiden toimitusjohtaja Aki Marten suunnitelmana oli valtakunnallisen motelliketjun perustaminen, ja että ensimmäisen motellin paikaksi oli jo valittu Viitasaari. Pyysimme audienssia Martelta. Hänestä oli tuolloin tullut Suomen matkailun johtohahmo, suuri auktoriteetti, joka oli voittanut Suomen Matkailuliiton toimitusjohtaja Jorma Tolosen kanssa käymänsä julkisuustaistelun.

Marte otti meidät vastaan ja ohjasi joukkomme sikaria tuprutellen suuren johtajan elkein suoraan motelliketjua valmistelevan johtaja Matti Tainion puheille. Tainio vahvisti meille perusteilla olevan Motorest Oy:n hankkeen Viitasaarella. Hän katsoi, että motelli oli kiertomatkailua palvelevaa ja meidän hankkeemme lomamatkailua palvelevaa. Jos me saisimme jotain aikaan, niin hankkeet Tainion mukaan täydentäisivät hyvin toisiaan. Hänen suhtautumisensa meitä kohtaan oli ystävällinen, joskin suunnitelmiamme epäilevä. Vierailu Yhtyneitten pääkonttorissa merkitsi suunnittelumme vauhdittumista. Motellin perustaminen antoi lisäuskottavuutta Viitasaaren matkailua kohtaan.

Keski-Suomen matkailunkehittämissuunnitelma koottiin paperille pikavauhtia. Syyskuussa 1964 valmistuneen ohjelmaluonnoksen pääperiaatteisiin kuului mahdollisimman suurien maa- ja vesialueiden käyttöön saanti ilman investointeja, suuret yksiköt ja perusyksiköiden tehokas yhteistoiminta markkinoinnissa, suunnittelussa ja rakentamisessa sekä markkinoinnin perustuminen aktiiviseen lomanviettoon, jonka avulla kausia voidaan pidentää.

Suunnitelman pääkohde oli rantamaja- ja lomakyläohjelma, joka tähtäsi 10.000 loma-asunnon rakentamiseen 10-15 vuoden aikana läänin alueelle. Sen toteutuksen oli määrä alkaa Viitasaarelta.

Sitten rävähti toinen sattuma. Helsingin Sanomien matkailutoimittaja Maija-Liisa Peltonen sai ohjelmaluonnoksen käsiinsä ja julkaisi sen näkyvästi ylisivun otsikoin. Se oli minulle paha yllätys. Olin vasta pohjustamassa asiaa Viitasaarella. Jouduin siitä vastuuseen ja hankalaan välikäteen. Olin ase-

massa, jossa oli pakko saada jotain aikaan tai poistua paikkakunnalta.

Rantaloman perustamiseen ryhdyttiin heti vuoden 1965 alussa keräämällä perustettavan yhtiön lukuun ranta-alueiden 40 vuoden maanvuokrasopimuksia ja samalla tarjottiin vuokrasopimuksen tekijöille merkittäväksi yhtiön kantaosakkeita, joilla oli 20 ääntä yhtiökokouksessa. Yhtiösopimuksen allekirjoitukseen päästiin helmikuussa 1965. Perustettavan yhtiön lukuun oli silloin tehty 48 maanvuokrasopimusta, mikä edusti n. 420 hehtaarin maa-alueita ja n. 60 km rantaviivaa. Rantalomasta tuli viitasaarelainen kansanliike.

Helmikuinen tilannearvio oli, että jo vuokratuille alueille voitaisiin rakentaa noin 30 lomakylää ja 20 loma-asuntoryhmää, kaikkiaan 1.200-1.400 loma-asuntoa. Lisäksi arvioitiin, että yhtiöllä olisi mahdollisuus vuokrata vielä yhteensä 2.000-2.500 loma-asunnon rakennusmaat.

Vuokramaat olivat yhtiön ensimmäinen konkreettinen omistus, joka loi pohjan kerätä osakepääomaa. Maanomistajien panoksella, joka oli rahassa 20.000 mk, ei investointeihin olisi ylletty. Kesäkuuhun 1965 mennessä saatiin kokoon yhtiön ensimmäinen 400.000 mk:n osakepääoma. Sen merkitsivät 63 viitasaarelaista ja pihtiputaalaista yksityishenkilöä, Viitasaaren ja Pihtiputaan kunnat sekä 5 valtakunnallista yhtiötä: Esso, Gustav Paulig, Finnlines, Suomen Höyrylaiva Oy sekä Aero Oy.

Yhtiön ensimmäinen investointi oli alussa mainittu Valkaman lomakylä. Valkaman investointi oli yhtiölle erittäin arvokas: se oli yhtiön alkuunpanijoille henkinen voitto, näyttö siirtymisestä sanoista tekoihin. Se oli koeysikkö, jolla esiteltiin Suomen uusia matkailumahdollisuuksia, Keski-Suomen suunnitelmia ja Rantalomaa. Alkuvaiheelle oli ratkaisevaa liikenneyhtiöiden markkinointi-innostus.

Erityisen suuriarvoinen oli Aeron (nyk. Finnair) panos. Aero merkitsi vain pienen määrän osakkeita, mutta valjasti koko Keski-Euroopan markkinointiorganisaationsa tukemaan hankettamme. Aeron markkinointituki vastasi rahassa hyvin koko osakepääoman suuruutta. Sen ansiosta tuskin mikään

Rantasipin toimitusjohtaja Juhani Kivelä (oikealla) vierailee kilpailijan messuosastolla isäntänään SML:n toimitusjohtaja Heikki Mäki

niin pieni suomalainen rakennusinvestointi on koskaan saanut vastaavaa julkisuutta keskieuropalaisissa lehdissä.

Rantaloman esimerkin ja julkisuushuomion innoittamina perustettiin maakuntaan vv. 1965-66 kolme kunnallista yhtiötä ja useita hankkeita oli lisäksi vireillä. Vuoden 1966 lopulla Maakuntaliiton toimesta ehdotettiin, että maakunnan voimavarat olisi koottava yhteistoimintaan. Jyväskylän kaupunki asettui tukemaan esitystä. Lyhyen neuvotteluvaiheen jälkeen Rantalomasta päätettiin vuodenvaihteessa 1966-67 muodostaa maakunnallinen yritys 3.000.000 mk:n osakepääomalla.

Osakepääoma saatiin kokoon ja yhtiö käynnisti alkutalvesta 1967 Joutsenlammen ja Summassaaren investoinnit. Joutsenlammen hotelli ja lomakylä Joutsassa valmistui 1.7.1968 ja Summassaari Saarijärvellä avattiin 15.11.1968. Kaksi viikkoa Summassaaren avaamisen jälkeen ryhdyttiin rakentamaan Laajavuoren hotellia. Se valmistui joulukuussa 1969 ja oli yhtiölle suhteessa vielä kovempi henkinen ja aineellinen ponnistus kuin Ruponsaari oli ollut. Yhtiön ulkopuoliset asiantuntijat esittivät suuria epäilyksiä Laajavuoren investoinnin suhteen. Sen katsottiin tietävän yhtiölle todennäköisesti konkurssia. Sitä ei tullut, Laajavuoresta tuli yhtiön lippulaiva.

*Laajavuori valmistui maankuulun hyppyrimäen juurelle
1969 Konkurssipeikosta tulikin yhtiön lippulaiva
(Kuva: Risto Hemming, 1973)*

Vuodet 1970-1973 merkitsivät yhtiölle harppausta valtakunnalliseksi ketjuksi. Maahan oli syntynyt henkiseltä taustaltaan koko joukko rantalomalaisia yhtiöitä, sen esimerkin innoittamina. Näitä olivat mm. Pohjois-Karjalan Matkailu Oy, Lomasavo Oy, Varsinais-Suomen Matkailu Oy ja Ellivuori Oy. Ensimmäinen joka etsi yhteistoimintaa Rantaloman kanssa, oli perusteilla oleva Vaasan Moottorihotelli Oy. Sen kanssa Rantaloma päätyi voimavarojen kokoamiseen keväällä 1970. Päätös tiesi Rantaloman luonteen muutosta maakunnallisesta yhtiöstä val-

takunnalliseksi yrittäjäksi. Osakepääoma korotettiin 6.350.000 markkaan ja Vaasan hotellin rakentaminen käynnistyi vuoden lopulla 1970. Samana vuonna Rantaloma osti Lomasavo Oy:n osakekannan, jolloin Tahkovuoren hotelli Nilsissä liitettiin ketjuun. Toimialarationalisointina Motorest Oy tarjosi Viitasaaren motellia yhtiölle. Se myös ostettiin 1970.

Vaasan hanke nosti kiinnostusta yhtiötä kohtaan. Porilaiset olivat suunnitelleet hotellin rakentamista Yyterin rannoille joko omana yrityksenä tai yhteistoiminnassa jonkun valtakunnallisen yrityksen kanssa. Ennen kuin Vaasa avattiin huhtikuussa 1972, porilaisten kanssa oli sovittu yhteistoiminnasta ja pidetty yhtiön ensimmäinen arkkitehtikilpailu. Hyvinkään kaupungilla oli vastaava suunnitelma hotellin rakentamiseksi Hyvinkään Sveitsiin. Sielläkin päädyttiin yhteistyöhön Rantaloman kanssa. Vuoden lopulla 1972 nostettiin yhtiön osakepääoma 11.000.000 markkaan ja käynnistettiin molempien - sekä Yyterin että Sveitsin - hotellien investoinnit. Ne toteutettiin rinta rinnan siten, että Sveitsi avattiin helmikuussa 1974 ja Yyteri maaliskuussa 1974.

Hyvinkään ja Yyterin hotellien avajaisajankohtaa varjosti 1973 puhjennut energiakriisi. Toin huoleni esiin Hyvinkään avajaispuheessa: "Avasajankoh- taamme varjostaa epävarmuus sekä kansainvälisessä että kotoisessa talouselämässämme. Tämä epävarmuus ja taantuman uhka näyttää leijailevan myös matkailualan yrittäjyyden yllä. Tilanne antaa aihetta ehkä monelle pudistella päätään koko alan

suhteen ja joillekin myös Rantaloma Oy:n liiketoiminnan ja sen harjoittaman investointipolitiikan kohdalla. – Lyhyellä tähtäyksellä kasvu ilmeisesti laantuu. Voimme kuitenkin olettaa, että matkailupalvelusten kysyntätrendi tulee olemaan 5-10 vuoden aikavälillä edelleen selvästi nouseva.”

Presidentti Urho Kekkonenkin oli kiinnostunut matkailuelinkeinon tilasta. Olimme jo yhtiön perustamisvaiheessa 1965 esitelleet hänelle suunnitelmiamme ja olleet sen jälkeenkin häneen yhteydessä hankkeidemme johdosta. Presidentti tuli yhtiön vieraaksi Hyvinkäälle Yyterin avajaispäivän jälkeisenä päivänä. Kiirehdin suoraan Yyteristä Hyvinkäälle, jonka yökerhossa istuin sitten presidentin kanssa kahden keskustellen matkailun tilasta ja muustakin maailmanmenosta aina pikkutunneille saakka. Turvamies keskeytti lopulta istuntomme ja nouti presidentin yöpuulle.

Sitran vuonna 1973 julkaistussa esitutkimuksessa ”Suomen matkailuelinkeinon tavoitteista ja tehtävistä 1970-luvulla” hahmoteltiin toimintamalli matkailukeskusten rakentamiseksi lomaosakejärjestelmää hyväksikäyttäen. Rantaloma tarttui toimintamalliin ja ryhtyi toteuttamaan Joutiaisen lomaosakekylää v. 1974. Se valmistui helmikuussa 1975. Rantasipihotelli Joutsenlampi ja lomaosakekylä muodostivat silloin yhteensä 600 vuodesijan Sitran mallin mukaisen, joskin sen keskimääräisiä tavoitteita selvästi pienemmän matkailukeskusyksikön.

Joutiaisen avajaisissa 13.2.1975 totesin, että ”investoinnin aloittaminen ajoittui juuri energiakriisin jälkeiseen epäselvimpään aikaan. Hankkeen itsensä kannalta se ei olisi voinut osua huonompaan ajankohtaan. Ensin tapahtui raju kustannusten nousu ja sitten kiristyi raha. Osa myynnistä oli laskettu ulkomaanmarkkinoiden varaan, se ei onnistunut. Siihen ei saatu lupaa. – Rantaloma esitti asian valtioneuvoston käsiteltäväksi. Valtioneuvoston kielteinen päätös saattoi lomaosakejärjestelmän kehittämisen kannalta olla viisaskin: haetaan ensin kokemuksia toiminnasta puhtaasti kotimaisin voimavaroin ja katsotaan sen jälkeen ulkomaisia mahdollisuuksia”.

Kesäkuussa 1975 vietettiin yhtiön 10-vuotistilaisuutta Ruuponsaaressa. Siellä esitin katsauksen 10-vuotiskauteen. Katsoin, että ”saavutuksiimme voidaan lukea omaleimaisen hotelliketjun aikaansaaminen, joka edustaa 10% koko maan hotelli- ja motellitason majoitustoiminnan vuoteista. Ket-

jumme on kansallisesti sitä kokoa ja sen yksiköiden keskikoko sellainen, että niiden pitäisi luoda keskimääräistä paremmat edellytykset kannattavan liiketoiminnan harjoittamiselle. Alkuperäinen toiminta-ajatuksemme – suurten matkailukeskusten aikaansaaminen – on saanut väistyä ketjun rakentamisen ensisijaisuuden vuoksi. Olemme kuitenkin saaneet matkailukeskustoiminnan alulle Joutsenlammella, jossa olemme toteuttaneet maan ensimmäisen loma-osakekylän”.

Toisaalta toin esiin, että ”vastapainoksi saavutuksillemme on todettava, että yhtiön perustajien kaikkia tavoitteita ei ole pystytty tyydyttämään, kaikkia investointeja ei ole pystytty toteuttamaan kuten alun perin suunniteltiin. Osinkoa ei ole pystytty etuoikeutetulle pääomalle jakamaan. Rahoitusraken-temme ei ole tyydyttävä. Lomaosakeprojektimme ei ole edistynyt suunnitelmiamme mukaisesti. Yritystoiminnan keskeinen arvosteluperuste

Olennainen osa Rantasipin imagoa ja yrityskulttuuria oli jyväskyläläisen taiteilija Matti Louhen mielikuvitushahmojen oudonhauska maailma

on sen tuottama tulos. Tuloksemme on toistaiseksi ollut erittäin vaatimaton, kun sitä verrataan muiden alojen tulokseen, joiden kanssa meidän pitäisi pystyä kilpailemaan pääomista. Meillä ei ole vielä aikaa pysähtyä juhlimaan saavutuksiamme pitemmäksi aikaa eikä julkisesti. Yhtiön kehittäminen on vielä niin kesken.”

Katsauksessani kiinnitin lisäksi huomiota siihen, että ”olimme joutuneet näinä vuosina osaltamme huolehtimaan alamme perusedellytysten luomisesta, joka oli vaatinut huomattaviakin ponnisteluja.”

Läpi kymmenvuotiskauden 1965–75 Rantaloma oli matkailupoliittinen toimija, joka oli muodossa tai toisessa mukana lähes kaikissa matkailuelinkeinon edistämishankkeissa. Yksi niistä oli matkailuinvestointien liittäminen valtiontakauslain piiriin. Se tapahtui pääministeri Virolaisen tuella hänen hallituksensa viimeisenä lakiehdotuksena keväällä 1966 valtiovarainministeriön vastustaessa lakimuutosta.

Toinen maininnan arvoinen tapahtuma oli välittömästi seuraavan hallituksen muodostamisen jälkeinen kokous Suomen Pankissa pääjohtaja Wariksen johdolla 2.6.1966. Kokoukseen osallistui 12 henkeä, joista kaksi oli juuri nimetyn Paasion hallituksen ministeriä, Salonen ja Suonpää. Mukana olivat lisäksi Aeron pääjohtaja Korhonen, VR:n Esko Rekola ja Matkailun Kehittämisrahaston toimitusjohtaja Mäki. Esitin kokouksessa alustuksen Rantaloman ensi kokemuksista ja tarvittavista jatkotoimenpiteistä. Alustusta tukevien puheenvuorojen jälkeen pääjohtaja Waris päätti kokouksen sanoin: ”On siis toimittava ripeästi. Kokous on päättynyt.” Wariksen kannanotolla oli huomattava vaikutus seuraavien vuosien matkailun edistämistoimenpiteisiin.

Vuoden 1973 öljykriisin jälkimainingit iskivät Suomeen ensin työttömyyden kasvuna ja sen jälkeen talousahdinkona vv. 1976–77. Ahdinko koski kaikkia matkailuyrityksiä, mutta erityisesti investointiensä johdosta raskaassa velkalastissa kamppailevaa Rantalomaa. Yhtiö huojuui vararikon partaalla, mutta niin huojuivat muutkin. Samanlaisessa kurimuksessa oli myös Matkaravinto Oy ja sen Finnhotels-ketju. Rahoittajien taustaneuvotteluissa päätettiin yhtiöiden toimintojen yhdistämisestä siten, että imagoltaan vahvempi Rantaloma ostaa Matkaravinnon ja yhtiöt fuusioidaan. Tämä tapahtui joulukuussa 1977. Matkaravinnon fuusion yhteydessä yhtiön nimi muutettiin Rantasipi Oy:ksi. Yhtiöllä oli yhdistymisen jälkeen tarjonnassaan 21 hotellia, joissa yhteensä 2.024 huonetta, mikä

edusti 12,7 prosenttia maan hotellikapasiteetista. Rantasipi oli silloin maan toinen hotelliketju, Sokos oli ykkönen 18,0 prosentin markkinaosuudella.

Fuusio on omalta osaltani jäänyt kaivertamaan mieltäni. En ollut silloin pankkeja kohtaan riittävän vaativa. Siinä saumassa olisi jälkeensä arvioiden ollut mahdollisuus puristaa pankeilta paremmat rahoitusehdot. Uusi yhtiökokonaisuus lähti liikkeelle liian heikolla rahoitusrakenteella. Luovuin toimitusjohtajuudesta 1980 ja uusi toimitusjohtaja Heikki Toikka joutui kamppailemaan rahoitusongelmien kanssa. Ne päättyivät pankkien toimesta yhtiön omistuspohjan uudelleenjärjestelyihin. Karisma-Invest Oy ja Kari Österlund saivat pankkien tuella haltuunsa yhtiön osake-enemmistön vuoden vaihteessa 1983–84.

Rantasipin 25-vuotisjuhlaa vietettiin 15.6.1990 Laajavuorella. Olin siellä juhlapuhujana. Siteerasin puheessani Arto Tuomisen kirjaa ”Muutoksen mestarit”, jossa hän kirjoittaa, että ”Rantasipin tarina on täynnä käsittämättömyyksiä”. – Tuominen sanoo, että Rantasipissä on vahva yrityskulttuuri, joka pitää yllä voimakasta yhteenkuuluvaisuuden henkeä. Väki uskoo lujasti abstraktiin Rantasipiasiaan. Kaikkien vaikeuksien keskellä Rantasipin yrityskulttuurissa on sellaista pyhyttä, että se jaksaa pitää kokonaisuuden kasassa ja kuljettaa sitä oikeaan suuntaan.”

”Liikeidea ei vain ollut riittävän rahanhimoisen”, totesi puolestaan Kari Österlund. Itse sanoin puheessani, että ”rahantekotavoite oli liian matalalla. Se on myönnettävä. Rantaloma-Rantasipi ei ollut 10–15 ensi vuoteen mikään tavallinen yhtiö. Se oli itse asiassa kansallinen matkailuelinkeinon kehitysyhtiö. Nyt Rantasipi elää ja on voimissaan. Kiitos sen uuden rahanhimoisen johdon, joka on saanut peruskoulutuksensa valtiovarainministeriössä, siellä missä itse olen vasta tätä himo-oppia saamassa.” Katsoin, että ”elämme parhaillaan Suomessa rahanhimoista aikaa. Rantasipin historiasta olisi jotain opittavaa tällekin ajalle.”

Kansantalouden kriisi ja 1990-luvun suuri lama johtivat jälleen Rantasipin uudelleenjärjestelyihin 1992. Yhtiön tarina Rantasipi Oy:nä päättyi. Rantasipi-lippu liehuu vuonna 2010 kuitenkin 10 hotellin edustalla ja sellaisena kertoo brändin lepattavasta, joskin vaisusta liekistä. Kun olen vierailut Rantasipihotelleissa, niin mieleeni on tullut väkisinkin, että Rantasipin brändistä olisi opittavaa tälle vielä rahanhimoisemmalle ajallekin.